

BAE - de saýlaw - taýpa gatnaşyklary

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 январа, 2025

BAE-de saýlaw-taýpa gatnaşyklary BIRLEŞEN ARAP EMIRLIKLERINDE SAÝLAW-TAÝPA GATNAŞYGY

BAE-niň Federal Döwlet Mejlisi

Birleşen Arap Emirlikleriniň (BAE) ýedi oblastdan düzülen alty maşgalanyň dolandyryan döwlet dolandyryş sistemasy bar.

Dolandyryşy maşgalalardan başga BAE-niň raýatlarynyň dolandyryş proseduralaryna dahylly bolmagy üçin 2006-njy ýyldan bäri agzalarynyň bölekleyin saýlawlar bilen kesgitlenen Federal Döwlet Mejlisi (FNC – The Federal National Council) işläp gelýär.

Mejlisiň hökümete degişli maslahatlary bermäge ygtyýarlygy bar, emma bu maslahatlaryň onçakly güýji ýok.

Ygtyýarlygy diňe sala salma we maslahat berme bilen çäklendirilmegi Mejlisiň şu tarapdan alanda klassyky taýpa mejlislerine meňzeýändigini aýdyp bolar.

Kristofer Dawidsonyň «devingen demokrasi/mobile democracy» diýip atlandyran taýpa mejlislerinde taýpa agzalary eger ýolbaşçylaryň haýsydyr bir kabul eden kararyny nädogry hasaplasalar, muňa nägilelik bildirip bilýärdiler.

Köplenç taýpa agzalaryny belli meseleler boýunça geňeşmek üçin ýüz tutulan mejlis ýolbaşçylara gerekli maslahatlary-da berip bilýärdi.

Mejlis ýedi oblastdan saýlanan kyrk agzadan ybarat. 2006-njy ýyldan bäri dört ýyldan bir gezek geçirilýän agzalaryň ýarsy saýlawlar bilen gelse, beýleki ýarsy ýedi emirligiň ýolbaşçylaryndan düzülen «Ýokary ýolbaşçylar Mejlisi» (Supreme Council of Rulers) tarapyndan saýlanýar. Emma saýlawa BAE-niň ähli raýatlary däl-de, raýatlaryň arasyndan saýlanan gurultaý agzalary gatnaşyp bilýär.

Saýlawlara kandidaturasyny goýan adamlaryň saýlanan «delegatlar edarasynyň» saýlama söwdagär maşgalalarynyň we taýpalaryň esasy adamlaryndan saýlanmagyna üns berilýändigini aýdylýar.

Ilkinji saýlawlaryň geçirilen 2006-njy ýylda raýatlaryň bary-ýogy 1%-i bu edara alynan bolsa, wagtyň gecmegi bilen bu san artyp, 2011-nji ýylda 13%, 2015-nji ýylda 224 müň 279 agza bilen 50%-e ýeteňkirledi, 2019-njy ýyldaky soňku saýlawlarda 337 mdň 738 agza edara saýlandy.

Kanunlara laýyklykda Abu-Dabi we Dubaý herdi sekiz orny eýeleýän bolsa, Şarjah 6, Ras Al-Haýmah 6, Ajman 4, Fujaýrah 4, Umm Al-Kuwain 4 orny eýeleýär

2019-njy ýylyň saýlawlarynda ýeňiş gazanan Merýem bin Sania saýlawlaryň netijelerini gutlaýar / Çeşme: <https://www.thenationalnews.com/uae/government/newly-elected-members-of-federal-national-council-revealed-1.919686>

• **Mejlise aýal-gyzlaryň gatnaşygy**

Aýal-gyzlaryň Mejlisde wekilçiligi uzak wagta çeken müddetiň dowamynda ýokary derejelere ýetdi. Bu öwrülişigiň iň möhüm ähmiýetli ädimi 2015-nji ýylda ilkinji gezek Federal Döwlet Mejlisiniň (FDM) press-sekretarlygyna zenanyň saýlanmagy bilen başlandy.

2019-njy ýylda Şeýh Halyfa bin Zaýed el-Nahaýan çykyşlarynyň birinde «Aýal-gyzlar biziň jemgyýetimiziň ýarsyny emele getirýär, şolar ýaly-da wekilçilik edilmelidir» diýipdi.

Şol ýyl geçirilen saýlawlarda mejlisiň 35%-i aýal-gyzlardan ybarat boldy.

Çeşme :

<https://www.thenationalnews.com/uae/when-many-tribes-joined-as-one->

- **Ses berme hukugynda taýpa baglanyşyklarynyň ähmiýeti**

Taýpa baglanyşyklarynyň saýlaw hukuklarynyň üstündäki täsiri biziň günlerimizde-de dowam edýär.

Pars aýlagynyň arap ýurtlarynyň beýlekilerinde bolşy ýaly BAE-de hem adamlar ses berende taýpa ýakynlyklaryny ünsden salmaýarlar.

Adamlar ses berende öz taýpalaryndan çykan adamlara ýa-da şahsy gatnaşygy bolan kandidatlara ses bermäge meýilli.

2015-nji ýylda geçirilen bir pikir soralyşygyň netijedi BAE-niň raýatlarynyň 43%-niň ses berende kandidat bilen aralaryndaky gan ýakynlygyna üns berýändigini görkezdi.

Saýlawçylaryň 47,3%-i bolda kandidat bilen şahsy tanyşlygyň we ýakynlygyň ses bermekde täsirlidigini aýdýar.

Taýpa baglanyşyklaryna görä şekillenen ses berme endigini Soltan el-Kasymynyň «Başga birine däl-de, diňe öz maşgala agzasyna ses berendigini buýsanyp aýdan saýlawçylara düşünmek

kyn däl, bu ýagdaý geňem görülenok. Dogrusy, ýedi emirligiň iň ulusy bolan Abu-Dabide el-Emiri taýpasy Mejlisdäki dört ornuň üçüsini eýeledi» (Tribalism and Political Power in the Gulf, s. 132) sözleri örän düşnükli edip düşündirýär.

BAE-de saýlaw döwürlerinde taýpa baglanyşyklarynyň täsiri we taryhy taýpa mejlisi däbiniň zamanabap efektleriniň analiz edilmegi ýurduň syýasatyna we jemgyýetine düşünmekde möhüm ähmiýeti bar.

Taryhyň çaňly sahypalaryna siňip galandyr öýdülýän tire-taýpa gurluşy biziň günlerimizde-de güýçli we täsirli ýagdaýda ömrüni dowam etdirýär.

- **Çeşme:**

Alanoud al-Sharekh ve Courtney Freer, (2022). Tribalism and Political Power in the Gulf. I.B. Tauris.

Ömerjan KAÇAR / @beskuvalefendi

Duşenbe, 13.06.2022 ý. Publisistika